

# Pázmány Péter Katolikus Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskola

Az akkreditációs eljárásban közreműködő  
látogató bizottság jelentése

*A MAB Testülete 2021. november 26-i ülésén hozott  
2021/10/VIII/1/3. sz. határozat melléklete*



## Tartalomjegyzék

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően .....	3
I.1. Főbb erősségek .....	4
I.2. A monitoreljárás feltételei .....	4
II. Látogatóbizottsági értékelés.....	6
II.1. A doktori iskola általános helyzetképe .....	6
II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége.....	7
II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés.....	8
ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika.....	8
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése .....	11
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés .....	12
ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előre haladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése.....	14
ESG 1.5 Oktatók .....	16
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások .....	18
ESG 1.7 Információkezelés.....	20
ESG 1.8 Nyilvános információk.....	22
ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás .....	25
III. Látogató Bizottság.....	25
IV. Mellékletek .....	26
IV.1. Feladatmeghatározás .....	26
IV.2 Akkreditációs interjúk menetrendje .....	27

## I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (a továbbiakban: a Bizottság) a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskola (D4) által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és az online interjúk alapján megállapítja, hogy a Történelemtudományi Doktori Iskola (a továbbiakban: DI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében a DI folyamatainak a többségére kiterjed.

A DI minőségbiztosítási és fejlesztési folyamatai részben tervezettek, tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai változó gyakoriságúak. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között gyenge a kapcsolat, az oktatás-kutatás menedzsmentje részben megfelelő, iránya részben illeszkedik a DI stratégiájához.

A támogató – pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra megfelelő háttérrel biztosít az oktatási és kutatási tevékenységhez.

*Ennek alapján a Történelemtudományi Doktori Iskola öt évre akkreditálható feltételesen, monitoreljárással egybekötve.*

A monitoreljárási feltételei: a doktori iskola e határozathozatal napjától számított két éven belül benyújtja a MAB-nak írásos beszámolóját, melyben részletesen ismerteti az ebben a jelentésben felsorolt hiányosságok pótlására tett intézkedéseket. A MAB a beszámoló beérkezését követő 30 munkanapon belül jelzi a doktori iskolának, ha helyszíni látogatást is szükségesnek tart. A pótlandó hiányosságok felsorolása az I.2. fejezetben található; amennyiben ezek pótlása nem történik meg az előírt határidőre, a MAB megvonja az akkreditációt a doktori iskolától.

Az egyes ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a doktori iskolára bízta a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

## I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- A DI egyik legfőbb erőssége a régészeti és armenisztikai programok fejlesztése, ez utóbbi egyedülálló a hazai doktori iskolák között. Ugyancsak jól teljesít a DI a külföldi, jelen esetben elsősorban közel-keleti országokból érkező hallgatók képzésében.
- A DI a kiemelkedő doktoranduszok disszertációit kiadja.
- A DI az éves hallgatói felmérések eredményeit, valamint a mérésekhez használt kérdőíveket elérhetővé teszi honlapján, tájékoztatást nyújtva ezáltal valamennyi érdeklődő számára.
- Kiemelendő, hogy az egyetemi Minőségbiztosítási Bizottság tagjai között ott van a DI-titkár, aki egyben a Doktori és Habilitációs Iroda vezetője, valamint van doktorandusz képviselő is.

## I.2. A monitoreljáráás feltételei

A minőségbiztosítási politika területén:

- Az ESG-alapon szervezett minőségbiztosítás az intézményben és a DI-ben rövid múltat tekint vissza. Beágyazott kultúráról, kialakult rutinokról még nem beszélhetünk. A doktori iskolákat érintő új minőségbiztosítási rendszer a bevezetés kezdeti szakaszában van. Ebből következően szükséges az ESG-szemlélet meghonosításának és a minőségbiztosítási rendszer bevezetésének folytatása, a működtetés tapasztalatainak tudatos és szervezett gyűjtése, feldolgozása, a rendszer finomhangolása.
- A DI-ben értelmezhető a PDCA (Plan-Do-Check-Act) valamennyi betűje, azonban az egyes betűk között csak laza kapcsolatról beszélhetünk. Szükséges szakmailag megalapozottabb elemzések végzése. A mérhetőséget szem előtt tartó stratégiai és minőségcélok meghatározása során szükséges felhasználni a különféle felmérések, elégedettségmérések eredményeit. Szükséges a célélérés nyomon követésének folyamatos biztosítása, visszacsatolási mechanizmusok kidolgozása.

A képzési programok területén:

- Program kidolgozása a hallgatói lemorzsolódás javítására.
- Cselekvési terv kidolgozása a képzések közötti koherencia megteremtése érdekében.

#### A hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés területén:

- A 2019-ben megkezdett ESG-szemponatok szerinti folyamatok továbbvitele, fejlesztése és folyamatos monitorozása, a hallgatói igények követése és fokozott figyelembe vétele.

#### A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaitélése területén:

- A komplex vizsgára vonatkozó szabályozásban – a hatályos rendelkezésekkel összhangban – egyértelművé kell tenni, hogy a vizsgabizottság tagjainak legalább egyharmada semmilyen módon nem állhat foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban az egyetemmel, törölve a „*vagy nem az adott doktori iskola oktatója*” kitélt. Ez az Egyetemi Doktori Szabályzat 11. § (13) pontjára vonatkozik, tehát minden PPKE-n működő doktori iskolát érint, egyetemi szinten javítandó.
- Az Nftv. 72. § (5) bekezdése az ODT hatáskörébe utalja a komplex vizsga szervezési elveinek meghatározását, ami alapján a komplex vizsga elméleti része alatt számon kérhető tárgyak, témakörök listáját a Képzési Tervben fel kell sorolni. A DI, a komplex vizsga elméleti része alatt számonkérhető tantárgyak listáját, illessze be a Képzési Tervbe.
- A DI Képzési Tervét igazítsa az Nftv. végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV.9.) Korm. rendelet 54. § (3) bekezdéséhez, miszerint a komplex vizsgához nem rendel kreditet.
- A doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 13. § (3) bekezdése értelmében a DI szabályzatában rögzíteni kell a nyelvi követelmények teljesítéséhez elfogadott valamennyi idegen nyelvet.
- Szükséges a doktori képzés keretében meghirdetett tárgyak tematikájának és követelményrendszerének a jelenleginél részletesebb dokumentálása és nyilvánosan elérhetővé tétele.
- Az Nftv-hez igazodva, szükséges a fokozatszerzési eljárási díj kivethetőségének pontosítása a Hallgatói Térítési és Juttatási Szabályzatban, a DI Működési Szabályzatában, valamint a honlapon tájékoztató anyagokban.

#### Az oktatói feltételek biztosítása területén:

- A DI-nek hosszú távú, írásos HR-stratégiát kell kidolgoznia a törzstagutánpótlás érdekében.
- A DI programjai és a témakiírói kar szakterületei közötti koherencia növelése szükséges.

#### Az információkezelés területén:

- A témavezetők évenkénti tudományos tevékenységének megítélése során, szükséges figyelembe venni a témavezető aktivitását az elmúlt években, illetve a témavezető kutatási területét is. Szükséges továbbá a külföldi témavezetők szakmai munkásságának rendszeres értékelése is.
- A külföldi hallgatók arányának növekedése, a műhelyek egyenetlen terhelése, a számos külső témavezető miatt szükséges a témavezetői tevékenység folyamatos és rendszeres értékelése, továbbá a hallgatók előrehaladását követő monitoringrendszer kidolgozása és működtetése. Szükséges a témavezetők terhelésének folyamatos követése, illetve szükséges az aktuális terhelés figyelembe vétele az új hallgatók témavezetőinek kijelölése során.

#### Az információk nyilvánossága területén:

- A DI alhónlapjának korszerűsítése az 1.8-as fejezetben foglaltak szerint.
- Időszerű a DI és a kutatóhelyek együttműködési megállapodásainak a megújítása, mert a jelenlegi megállapodások többsége a nyilvánosan elérhető adatok szerint már nem érvényes.
- A DI biztosítsa, hogy az angol nyelvű tanulmányi dokumentumok magyar nyelvű menüpontokon való keresztülhaladás nélkül is elérhetővé váljanak.
- A DI a honlapon elérhető felvételi felhívásban nyújtson tájékoztatást a minimálisan elérendő pontszámról, illetve a felvenni tervezett létszámról.

## **II. Látogatóbizottsági értékelés**

### **II.1. A doktori iskola általános helyzetképe**

A PPKE Történelemtudományi Doktori Iskolája közel két évtizede, 2002 óta működik. A PPKE mellett történettudományi doktori képzés az ELTE-n, a PTE-n, az SZTE-en, a KRE-n, a DE-n, az Andrassy Gyula Németnyelvű Egyetemen, a KEE-n és az EKE-én működik Magyarországon. A PPKE TDI hallgatói létszámát tekintve a legnagyobbak közé tartozik – köszönhetően az elmúlt néhány évben dinamikus felfuttatott régészeti képzésnek. Eredményességét tekintve a DI a középmezőnyben helyezkedik el, ha a lemorzsolódási arányokat és a sikeres fokozatszerzési eljárásokat nézzük a felvett hallgatókhoz képest.

A DI a történelemtudomány területén működik, ezen belül jól láthatóan a régészet jutott kiemelkedő szerephez, olyannyira, hogy a közeljövőben talán megfontolásra érdemes a DI átnevezése is, hogy a valós képzési területeket tükrözze az elnevezése. A doktori iskola egyes

műhelyei és programjai jóval kisebb létszámmal működnek, van olyan, ahol mindösszesen egy hallgató képzése folyik.

A doktori képzés alapvetően a diszciplináris történelem MA szakra és az osztatlan tanárképzésre, valamint a régészeti MA-ra épül. Profilja és célja a különböző történettudományi szakterületek és a régészet tudományos utánpótlásának a nevelése.

A PPKE-n nincs más hasonló kutatási területtel foglalkozó doktori iskola.

A DI-t legutóbb 2016-ban akkreditálta a MAB (2016/9/X/8/2. sz. határozat), 2020-ban a jelen akkreditációs eljárás lezárulásáig meghosszabbította a DI akkreditációs hatályát.

A doktori iskolának hét törzstagja van – ez a minimális követelménynek éppen megfelel –, az iskola jelenlegi hallgatóinak létszáma 128 fő, 2002 óta 397 hallgatót vettek fel, közülük mindösszesen 81 fő szerzett fokozatot a doktori.hu nyilvános adatai szerint.

## II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége

A doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság egyik alapvető feltétele a 2. § (3) bekezdésének b) és c) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, aki „*a doktori iskola tudományágában, illetve annak kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis (a továbbiakban: Adatbázis) alapján vizsgálendő; c) művészeti alkotásra épülő habilitáció esetén alkotásai országosan és nemzetközileg ismertek és elismertek, továbbá ezt mértékadó, nemzetközi művészeti fórumok pozitív visszhangja igazolja*”.

Egyértelműen megállapítható, hogy a Történelemtudományi Doktori Iskola törzstagjai:

**Fröhlich Ida** *professor emerita,*

**Medgyesy Schmikli Norbert** *egyetemi docens,*

**Ö. Kovács József** *egyetemi tanár,*

**Óze Sándor** *egyetemi tanár,*

**Szakács Béla Zsolt** *egyetemi docens,*

**Takács Miklós** *egyetemi tanár,*

**Veszprémy László** *egyetemi tanár*

a Kormányrendelet 2. § (3) bekezdés b) és c) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, színvonalas tudományos tevékenységet folytatnak.

A DI vezetője, Dr. Óze Sándor egyetemi tanár, az MTA doktora, folyamatos, színvonalas kutatómunkát végez, elsősorban eredeti szakterületén az újkori eszmetörténet, valamint az irodalom- és kultúratudományok terén. A hazai tudományosságban ismert személyiség, nemzetközi szinten viszont inkább csak a szűkebb szakterületén. Hosszú vezetői tapasztalat birtokában alapvetően alkalmas a DI vezetői feladatainak az ellátására. A DI törzstagjainak egy része valóban ismert, a nemzetközi tudományossághoz is valamilyen módon kapcsolódó kutató, oktató, kisebb részére viszont ez kevésbé jellemző.

A Bizottság megjegyzi, hogy a DI jelenleg is csak a minimálisan szükséges törzstagi létszámot tudja biztosítani. A doktori képzés folyamatosságának biztosítása szempontjából kockázatot jelenthet a DI előtt álló majdani generációváltás, továbbá az, hogy a lehetséges törzstagi utánpótlást jelentő oktatók többsége még meglehetősen messze van a törzstagság kapcsán elvárt minimális tudományos követelmények teljesítésétől. Az interjúk során a DI vezetése nem adott határozott és egyértelmű választ arra, hogyan tervezi megoldani ezt a problémát és arra sem, miként szeretnék csökkenteni a felmerülő működési kockázatokat.

## **II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés**

### **ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika**

A DI minőségbiztosítási rendszere az intézményi minőségbiztosítási rendszer részeként értelmezhető. Az egyetem SZMSZ-e alapján a működési folyamatok leírása, a folyamatok szabályozási kereteinek kialakítása a Minőségbiztosítási és Jogi Osztály feladata. A keretek kialakítása mellett az osztály minőségbiztosítási téren támogatja a doktori iskolákat is.

A minőségbiztosítással kapcsolatos feladatokat az egyetemi Minőségbiztosítási Szabályzat (MBSZ) tartalmazza. Az MBSZ a feladatok mellett meghatározza az intézményi minőségbiztosítás szereplőit, egyértelműen tisztázza az egyes szereplők hatáskörét és felelősségét a minőségbiztosítás tevékenységében. A szabályzat első, 2019-es változata a doktori iskolákra még nem tért ki. A 2021. március 16-án, majd 2021. június 10-én elfogadott változások a doktori képzés tekintetében jelentős előre lépésnek tekinthetők, például létrejött az Egyetemi Doktori Minőségbiztosítási Bizottság (EDMB). A bizottság koordinálja a doktori iskolák minőségbiztosítási tevékenységét, javaslatot tesz a minőségfejlesztési program doktori iskolákra vonatkozó részének elemeire, jóváhagyja a doktori iskolák minőségbiztosítási terveit és minőségbiztosítási beszámolóit. Az EDMB titkársági feladatait a minőségbiztosításért felelős központi szervezeti egység látja el. Az operatív minőségbiztosítási feladatok egy részét a doktori iskolák mellett működő minőségbiztosítási bizottságok – jelen esetben a Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori és Habilitációs



Minőségbiztosítási Bizottság (BTDHMB) – látják el. A BTDHMB-ben a DI vezetője és a DI delegáltjai mellett teljes jogú tagként képviseli magát a Doktorandusz Önkormányzat (DÖK) is. Az egyetem és a DI vezetése a bizottságokban látja a közös gondolkodás zálogát. Az MBSZ a bizottságok mellett a DI minőségbiztosításáért felelős személyre, azaz a DI vezetőjére is delegál minőségbiztosítási feladatokat. A feladatok kiterjednek az oktatási program rendszeres felülvizsgálatára, az oktatói és törzstaggi állomány folyamatos figyelemmel kísérésére, a képzés éves – a hallgatók bevonását is igénylő – értékelésére, a tanulástámogató szolgáltatások rendszeres figyelemmel kísérésére, a naprakész és objektív információk és adatok közzétételére. Az interjúk előtti hónapokban elfogadott változások tehát az ESG ajánlásai mentén kerültek kialakításra. A minőségbiztosítási szabályzatban szereplő feladatok megvalósítása a változások hatályba lépése és a látogatás között eltelt néhány hónap okán egyelőre még nem volt beazonosítható. A szabályzat a feladatok és a kapcsolódó módszerek részleteire, a gyakoriság és határidők kérdéseire nem tér ki.

A minőségbiztosítás szerepének növekedése az Egyetemi Doktori Szabályzat (EDSZ) esetében is megfigyelhető. Az EDSZ 2019-ben kibővült egy, a minőségbiztosítási rendszer kialakítása során alkalmazandó elveket, illetve a DI vezetőjének minőségbiztosítással kapcsolatos felelősségét bemutató fejezettel. A felelősségi körök nagymértékben azonosak az MBSZ-ben a DI vezetőjéhez rendelt feladatokkal.

A DI Működési Szabályzata (MSZ) implicit módon foglalkozik a minőségbiztosítással. Megjegyzendő, hogy a dokumentum az ODT 2013. évi minőségbiztosítási ajánlásaira hivatkozik a bevezetésben. Az MSZ néhány kiemelt folyamatra (felvételi, fokozatszerzés) és szervezeti kérdésre (törzstag, a BTDHT, DIT) fókuszál. A DI a minőségbiztosítás terén igazodik az EDSZ-ben és az MBSZ-ben foglaltakhoz, DI-specifikus elemeket nem fogalmaz meg.

A DI formálisan rendelkezik Minőségbiztosítási Tervvel. A terv 2020. február 14-én lépett hatályba, felülvizsgálatára 2021.februárjában került sor. A terv 2., 3. és 4. fejezete a szabályzatokban foglalt feladatok összegzése, hozzáadott értéket nem tartalmaz. A tervben (és a szabályzatokban) megfogalmazott feladatok és a mindennapi gyakorlat részleges összhangot mutat. A terv öt minőségcél tartalmaz: a fiatalabb habilitált törzstagok, műhelyvezetők felterjesztése, az eddigi átlagos hallgatói létszám megtartása, a sikeres disszertációk könyvsorozat kiadása, a doktori kabinet létrehozása, több állami ösztöndíj biztosítása)

Az interjúk illetve a Minőségbiztosítási Terv alapján megállapítható, hogy a minőségcélok alapvetően nem a terv részét képező C-SWOT-elemzés eredményein alapulnak, azok elsősorban tevékenységközpontúak, nem pedig eredményközpontúak. Ennélfogva korlátozottan érvényesül a mérhetőség, illetve a minőségfejlesztési célok és az egyetemi/kari/DI célok összhangja. Továbbá a megfogalmazott minőségcélok egy része

nehezen értelmezhető a DI hatáskörén belül. Ilyen cél például a doktori kabinet létrehozása, felelőse a BTK dékánja, vagy ugyancsak célként fogalmazódik meg a több állami ösztöndíj biztosítása, amelynek felelőse viszont az ITM.

A Minőségbiztosítási Terv mellett a BTDHMB 2021. június 01-jén újabb minőségcélokat fogalmazott meg a 2021. évre vonatkozóan. Előrelépés, hogy a célok a korábbiakhoz képest keretbe foglaltak. Ugyanakkor a célok többsége továbbra is a tevékenységre, nem pedig az eredményre irányul. A célérés időben nem lehatárolt, nem rendeltek hozzájuk határidőt.

A minőségcélok meghatározási módja az interjúk során nem volt egyértelműen megállapítható. Léteznek háttérelmézések (például C-SWOT), léteznek minőségcélok, de a kettő kapcsolata csak érintőleges. Az elemzések előkészítése, lebonyolítása, a célmeghatározás valamint az elemzések és a célok összehangolásának módja az interjúk során sem tisztázódott. A célok nem a felmérésekkel feltárt fejlesztési területekre irányulnak, önálló életet élnek.

A DI-ben értelmezhető a PDCA valamennyi eleme, azonban az egyes elemek között csak laza kapcsolatról beszélhetünk. A ciklikusság biztosítása szintén fejlesztendő terület.

Felismerve a minőségbiztosítási rendszer hiányosságait, a BTDHMB intézkedési tervet dolgozott ki a DI-re. Az intézkedési tervben a gesztorkar reagál a kar doktori iskoláinak akkreditációs tapasztalataira. Mind az interjúk, mind pedig a dokumentumok alapján megállapítható, hogy a FOI és a gesztorkar új irányt kíván adni a minőségbiztosításnak. A rendszer kialakítása és bevezetése elkezdődött, az érintettek eltérő módon és mértékben, de már ismerkednek az új rendszerrel, illetve most tanulják az új szemléletet, az eljárásokat és dokumentációs anyagokat.

### **Ajánlások**

A DI vezetőjének minőségbiztosítással kapcsolatos feladatait, felelősségét a Minőségbiztosítási Szabályzat (MBSZ) és az Egyetemi Doktori Szabályzat (EDSZ) tartalmazza. Szükséges a két szabályzat tartalmi összhangjának megteremtése.

Javasolt az intézményi és kari minőségbiztosítással kapcsolatos tudás felhasználása. Ennek keretén belül indokolt a DI vezetőjének, illetve a DI-ben érintett oktatók, kutatók és munkatársak ismereteinek frissítése és bővítése a 2021. márciusában és júniusában megújított minőségbiztosítási rendszerről és az ESG-kritériumokról.

Megfontolandó annak figyelemmel kísérése, hogy az MBSZ-ben és az EDSZ-ben meghatározott minőségbiztosítási feladatok hogyan hatnak a DI vezetőjének terhelésére. A terhelés zavaró mértékű növekedése esetén javasolt szakterületi felelősök kijelölése, a belső munkamegosztás erősítése.

A PDCA-ciklus teljessé és ciklikussá tétele érdekében javasolt az MBSZ-ben megfogalmazott mérésekkel és beszámolásokkal kapcsolatos feladatok pontosítása A feladatokat javasolt kiegészíteni a feladatok humán és időbeni vetületével (például feladatok végrehajtói és felelősei, határidők megadása, a rendszeresség fogalmának pontosítása), a beszámoló, jelentések javasolt szerkezetével, minimális tartalmi elvárásaival.

### **ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése**

A DI alapításától fogva tükrözi a történelem és társtudományai (művészettörténet, ókortudomány, régészet) közötti együttműködést. Ilyen sokrétű együttműködés a megkérdozett résztvevők szerint szoros egyeztetést és harmonikus együtt munkálkodást igényel. A régészeti program közelmúltbeli, nem utolsósorban a Stipendium Hungaricum (SH) ösztöndíjprogram támogatásával történő felfutása lelkes és elkötelezett oktatói gárda mentorálása mellett zajlik, elsősorban közel-keleti (Szíria, Egyiptom, Libanon, Jordánia) hallgatók részvételével. Ez egyensúlytalanságot eredményezett a kisebb létszámú történelemtudományi programmal, illetve a képzéshez kapcsolódóműhelyekkel, a DI vezetése próbálja kezelni a helyzetet és reflektál az új kutatási irányokra, amelyek – a jellegadó törzstagok nyugdíjba vonulása után – az 1945 és 1989 közötti magyar politikátörténet, az erőszak és az állambiztonság története után inkább társadalom- és vidéktörténeti irányba indult el az új törzstag(ok) bevonása nyomán. Számottevő törekvések vannak arra vonatkozóan, hogy a képzés koherenciáját továbbra is megtartsák a különböző műhelyek között.

A kurzuskínálat viszonylag széles, ám nem világos, hogy a doktori.hu-n megjelölt oktatók milyen szisztéma szerint vesznek részt a képzésben. A tudományterületek sajátosságait figyelembe véve kellően rugalmasnak tűnik a tanulmányi, oktatási és kutatási kreditek meghatározása. Az aktív és az egykori hallgatók bevonása nem jellemző a képzés fejlesztési elképzeléseinek kialakítása során. A képzési terv változtatása inkább a személyi/ HR-adottságokhoz és feltételekhez kötődik.

A doktori.hu nyilvántartása szerint a kezdetek óta felvett 397 hallgatóból 81 fő szerzett fokozatot. Ezt a lemorzsolódási arányt a kar vezetése nem tartja jelentősnek, illetve a DI vezetősége a személyes kapcsolattartásban és a hallgatókkal való elmélyültebb foglalkozásban látja a kiutat, ugyanakkor tudatában vannak a bölcsészettudományi és ezen belül a történelemtudományi PhD elmúlt évekbeli leértékelődésének, ami nehezzé teszi a hallgatók számára a vonzó perspektívák felmutatását. Mindemelllett a DI-ben az elmúlt évben 11 védés zajlott le, ami növekvő tendenciát mutat. A nehézségek ellenére a DI alumnusainak elhelyezkedési rátája jó, főleg egyházi és állami közgyűjteményekben, levéltárakban

találhatók meg végzettjeik is, de az egyetemi oktatásban, illetve a középkoros szakirány esetében az ELKH (volt MTA) kutatóhálózatában is felbukkannak végzettjeik. A DI foglalkozik a végzettség munkásságának követésével, számukra karrierpályák kidolgozásával.

A Képzési Terv kurzuslistája a közelmúltban esett át módosításon, hogy jobban igazodjon az új elvárásokhoz. A DI Működési Szabályzata értelmében a tárgyak értékelése háromfokozatú skálán történik. A doktori képzés menedzselése, főleg a megemelkedett létszám és a járvány miatt komoly erőfeszítést igényel a DI munkatársaitól.

Sem a Képzési Tervből, sem más szabályzóból (pl. EDSZ, Működési Szabályzat) sem derül ki, hogy egy kredit oktatási munka mennyi munkaórát/munkaterhelést jelent. Az oktatási tevékenység ugyan opcionális, ettől függetlenül szükséges a munka mennyiségének definiálása és szabályzati szinten való rögzítése.

### **ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés**

A felvételizőknek nappali és levelező képzésre egyaránt van lehetőségük jelentkezni. A levelező képzésben részt vevő hallgatók kutatói pályáját igyekeznek segíteni azzal, hogy a kurzusok egyharmadán kötelező részt venniük, ahhoz, hogy a kurzust abszolválhassák.

Az egyetem 2019-ben megválasztott rektora számos változást indított el, mely változás az ESG pontoknak hivatottak megfelelni. Ennek kapcsán került kialakításra és bevezetésre a Minőségbiztosítási eljárás, továbbá a hallgatói értékelések, – doktoranduszok képviselőinek megjelenése az döntéshozó szervezetben. A doktoranduszok tagot delegálnak többek között az Egyetemi Minőségbiztosítási Bizottságba, az EDTH-ba, a DIT-be, azonban utóbbiban a hallgatói képviselő csupán tanácskozási joggal rendelkezik.

Meg kell azt is jegyezni, az ugyan öröndetes tény, hogy a régészeti létszám erősen növekedett, ám a látogató bizottság nem kapott egyértelmű válaszokat arra a kérdésre, miként fogják sikeresen mentorálni és a fokozatszerzésig eljuttatni a nagy létszámú, elsősorban külföldi hallgatót, a kutatómunkával és oktatói feladatokkal egyébként is leterhelt oktatók.

A Hallgatói Jogorvoslati Szabályzat, valamint az EDSZ rendelkezik a hallgatói fellebbezés lehetőségéről, módjáról és annak folyamatáról. Az interjúk alkalmával mind a magyar, mind a külföldi hallgatók jelezték, hogy ismerik a fellebbezési lehetőségeket.

A témavezetők gyakori – heti vagy kétheti – konzultációval támogatják a hallgatókat, követik a doktoranduszok tudományos fejlődését és pályafutását. Mind a Bizottság által kiküldött kérdőíves, mind a hallgatói fórumról visszaérkezett jelzések alapján megállapítható, hogy a DI-ben szoros a témavezető és a doktorandusz kapcsolata, azaz egyfajta mentortípusú témavezetés valósul meg. Az EDSZ arról rendelkezik, hogy egy témavezetőnek maximum hat

doktorandusz hallgatója témavezetését láthatja el. A doktori.hu adatai alapján a DI számos témavezetője az EDSZ-ben meghatározottnál több doktorandusz hallgató témavezetését látja el.

A doktoranduszok kutatási eredményeiket hazai és nemzetközi tudományos konferenciákon és kiadványokban tudják előadni és publikálni. A DI ezt különböző egyetemekkel történő együttműködés keretében, valamint különböző pályázatok segítségével valósítja meg.

A doktoranduszok mind témavezetőiktől, mind az oktatóiktól is kapnak visszajelzést, többek között a komplex vizsga során is készül egy értékelés az előmenetelükkel kapcsolatban. A disszertáció írásakor nemcsak a témavezetők, hanem az oktatók is segítik a doktoranduszok munkáját, melynek keretében informális műhelyviták is zajlanak a fokozatszerzés sikerességének érdekében.

A doktoranduszok számára a DI lehetőséget biztosít arra, hogy önkéntesen bekapcsolódjanak az oktatási tevékenységbe, melyekért kreditpontokat kapnak, így egy-egy gyakorlati kurzus keretén belül, akár 3-4 óra megtartására kapnak lehetőséget. A kurzus oktatója és/vagy a témavezető az, aki folyamatosan támogatja, segíti és figyelmekkel kíséri a doktorandusz munkáját. A tárgyfelelős tanár az doktorandusz óratartásába nem avatkozik bele, azonban az eredményeket ellenőrzi és értékeli az órát követően.

Az elmúlt években a DI a frissen felvett, a felsőbb éves és a fokozatot szerzett doktoranduszok körében hallgatói elégedettségmérést végezett. Emellett a hallgatók körében minden félév végén hallgatói elégedettségi mérést végeznek az adott kurzusról és az oktató munkájáról, a kölcsönös kooperációról a hallgatók is kapnak visszacsatolást. Az interjúk során a hallgatói fórumon jelenlévők arról számoltak be, hogy aktívan részt vesznek ezekben a felmérésekben. Ezen felül a hallgatók a minőségbiztosítási eljárásban is részt vesznek, segítik annak munkáját, mint bizottsági tagok.

Az DÖK 2019-ben felülről, rektori utasítást követően alakult meg. A DÖK működésének megszervezése több éves feladat, melynek fejlődési jelei láthatók az intézményekben, hatékonyabb működésük érdekében további támogatásra szorulnak.

### **Ajánlás**

A DIT összetételéhez kapcsolódó, de az EDSZ-ben korrigálásra javasolt elem, hogy a doktoranduszok DIT-beli képviselete ne csak lehetőség, hanem kötelező legyen.

## **ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előre haladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése**

A felvétel általános szabályairól az egyetemi *Felvételi Szabályzat egységes szerkezetben a BTK kiegészítő rendelkezéseivel* (2019.07.23.) rendelkezik, melyet a DI saját specifikumaival kiegészíthet. A felvételin elérendő minimum pontszámot a DI Működési Szabályzata rögzíti.

A kari honlap „Felvételi/Beiratkozási tájékoztató” menüpont alatt érhető el pl. a jelentkezési lap, valamint az általános felvételi tájékoztató, mely tartalmazza a jelentkezés feltételeit, határidőket, pontozást és a költségtérítés összegét. A DI felületén a „Jelentkezés és felvétel” alatt ugyanezen dokumentumok elérhetők, emellett a benyújtandó tématervvvel kapcsolatos tartalmi és formai követelmények ismertetése is itt található. A tudományos tématervre adható pontszámról eltérő információ áll rendelkezésre: az általános felhívás alapján maximum 5 pont, a DI említett tájékoztatójában már 60 pont szerepel. A felvételi tájékoztató a minimálisan elérendő pontszámról, illetve a felvenni tervezett létszámról nem nyújt tájékoztatást.

Az angol nyelvű – DI specifikumokat tartalmazó – felhívás nem érhető el (pl. a tématerv követelményeire vonatkozóan). Az egyéni felkészülők felvételi kritériumairól szintén nem érhető el tájékoztatás a honlapon.

A Hallgatói Térítési és Juttatási Szabályzat, a DI Működési Szabályzata, illetve a honlapon elérhető tájékoztató nem egyértelműen szabályozza a fokozatszerzési eljárási díj kivethetőségét: önköltséges hallgatók esetében mind a fokozatszerzési eljárás, mind az oklevél első alkalommal történő kiállítása az önköltség összegének részét képező szolgáltatásoknak minősülnek (Nftv. 83. § (1) bekezdés).

A doktori képzés tanulmányi követelményeinek keretét az EDSZ tartalmazza, azonban egyik szabályzó sem tér ki a levelező munkarendű hallgatókkal (jelenleg 22 fő a honlapon tájékoztató alapján) szemben támasztott követelményekre. Az interjúk alapján a levelező munkarendben tanuló doktoranduszoknak a tanulmányi órák egyharmadán kell részt venniük, minden más követelmény ugyanúgy érvényes rájuk is. Ezt az eltérő követelményrendszert – igazodva az Nftv. 17. §-ához – az EDSZ-ben is rögzíteni szükséges.

Az „Órarend” menüpont alatt elérhetők az aktuális órarendek programonként, a DI tanegységlistái (régie és új típusú képzésre érvényesek), különböző űrlapok, (pl. éves tudományos beszámoló, óráatlan tanegységek elismertetése), valamint a történelemtudományi program komplex vizsga tárgyainak listája (a régészeti máshol érhető el).

A jelenleg rögzített publikációs kritériumok: „*szakmai közösség által rangosnak tartott tudományos folyóiratban vagy kötetben, továbbá jelentősebb hazai és nemzetközi konferenciák kiadványaiban megjelent – részben megjelentetésre elfogadott – közlemények*” (EDSZ), „*megfelelő*



*számú és minőségű megjelent vagy közlésre elfogadott – tudományos közlemény”* (Működési Szabályzat) nem nyújtanak megfelelő támpontot sem a hallgatóknak, sem a teljesítmény igazolójaként kijelölt témavezetőknek. Az interjú elhangzott, hogy a BTDHT kidolgozott egy publikációs követelményrendszert, de a dokumentumon „ajánlás” szerepel, így ez sem tekinthető kötelező érvényűnek. Illetve a dokumentum nehezen található meg a honlapon, ami a tájékozódást megnehezíti (a BTDHT határozatai között érhető el). Nem szerencsés a követelmények kevésbé konkrét meghatározása. Kívánatos lenne a nemzetközi sztenderdek követő publikációs követelményrendszer kialakítása.

A nyelvi követelményeket az EDSZ rögzíti, azonban a második nyelvként elfogadható nyelvek köre nem tisztázott (ld. Kormányrendelet 13. § [3] bekezdés).

A doktori képzés és fokozatszerzés szervezeti keretét (a tanácsok és a DI felépítését, vezetését), a témavezetőkkel szemben állított kritériumokat és a vállalható doktoranduszok számát (hat), tanulmányi kötelezettségeket, az oktatási tevékenységért járó díjazást (kredit vagy munkabér), a doktoranduszok előrehaladását mérő és értékelő féléves beszámoltatási rendszert, a doktori eljárást (a kötelező munkahelyi és nyilvános vita szabályait, értékelését) az EDSZ szabályozza.

A DI-ben a publikációk és a disszertáció sajátos követelményrendszeréről (címléirási és jegyzetelési alapelvek, formai szempontok), valamint az oklevél minősítéséről a DI Működési Szabályzata rendelkezik.

A komplex vizsga követelményeit és eljárásrendjét az EDSZ, valamint a DI Működési Szabályzata rögzíti. A szabályozók áttekintése alapján több ponton a jogszabályi előírásoktól eltérő gyakorlatot azonosított a Bizottság:

- az EDSZ 11. § (12) pontjában szereplő, a komplex vizsga vizsgabizottságának külső tagjaira vonatkozó leírást az Nftv-hez szükséges igazítani. Csak ténylegesen külsős, azaz más intézményhez tartozó kolléga lehet tagja a bizottságnak.
- A DI – az értékelés időpontjában elérhető – Működési Szabályzata pontatlanul szabályozza a komplex vizsga ismételhetőségét: *„A komplex vizsga nem megfelelt disszertációs része utóvizsgán nem javítható.”* Ezt azóta – EDHT-határozathoz igazítva – javította a DI.
- A Képzési Terv alapján a komplex vizsga 19 kreditet ér, ami nem igazodik a jogszabályi előíráshoz. Ennek okán (a komplex vizsga nélkül) a kötelezően teljesítendő kreditek száma nem éri el a 240 kreditet (összesen 221). Az Nftv. végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV.9.) Korm. rendelet 54. § (3) bekezdése szerint kredit csak olyan tantárgyhoz, tantervi egységhez rendelhető, amelyet ötfokozatú vagy háromfokozatú skálán minősítettek. A komplex vizsga nem ilyen, csak kétfokozatú: megfelelt / nem megfelelt minősítés lehet.

A honlapon programonként elérhető a komplex vizsga elméleti része során, számon kérhető tantárgyak listája (szakirodalom-jegyzék nélkül), valamint a forrásnyelvek ismeretét ellenőrző vizsgarész ismertetője.

Az EDSZ, valamint a Minőségbiztosítási Szabályzat alapján három felületen kell nyilvánossá tenni a tantárgyi leírásokat és követelményeket: Neptun, honlap, illetve ODT. Az ODT-n nem érhető el, a DI honlapja („Órarend” menüpont) pedig nem fed le teljesen az órarendek kínálatát. Az elérhető leírások részletességükben nem egységesek, többségük nem tartalmaz számonkérési módot, illetve szakirodalom-jegyzéket. Az interjúkon elhangzottak alapján az oktatók nem minden esetben küldik meg határidőre a DHI-nek a kért leírásokat, de az első órán általában közzéteszik a követelményeket.

Az EDSZ alapján, a nemzetközi konferenciákon, részképzésben, mobilitásban való részvétel témavezetői igazolás mellett elismertethető, a kreditelismerésről a BTDHT dönt.

### **Ajánlások**

A felvételi során benyújtandó tématerv formai, ill. tartalmi követelményeit jelenleg a DI honlapján ismerhetik meg az érdeklődők. Javasolt lehet ezeket a követelményeket a DI Működési Szabályzata releváns fejezetében is rögzíteni.

A honlapon ismertetett DI-specifikus követelményt (forrásnyelven történő olvasás és fordítás) rögzíteni javasolt a DI Működési Szabályzata komplex vizsgát ismertető fejezetében.

A DI tisztázza a tudományos tématervre adható maximum pontszámot (5 vagy 60).

A honlapon elérhető órarendek (programonként) pontosítása javasolt. A cím nélküli órarendnél egyértelműen jelölni kellene, hogy az a történelemtudományi alprogramra vonatkozik, illetve a régészeti órarendekben jelölni kellene a kötelező alaptárgyakat is.

### **ESG 1.5 Oktatók**

A DI törzstagjai szakterületük ismert/elismert művelői. Öten az MTA doktorai, két fő habilitált egyetemi docens. Sem a dokumentumokból, sem az interjúkból nem derült ki a kiválasztási és a követelményrendszer abban a tekintetben, hogy ki lehet témakiíró, oktató, témavezető. Kockázati tényezőként a már említett alacsony létszám és a törzstagok és oktatók egy részének többes elköteleződése merülhet fel. A DI vezetőjének szakterülete a koraújkori eszme és művelődéstörténet, irodalom és kultúratudomány, ugyanakkor van 20. századi történeti kutatása is, ami valamelyest kiegészíti a társadalom- és gazdaságtörténeti kutatásokat, ugyanakkor a csaknem ötven régészeti tárgyú PhD kutatást csak egy személy képviseli a DI törzstagjai között.



Az oktatók (ideértve a témakiírókat és a témavezetőket is) kapcsán érdemes kiemelni a külföldi oktatók számát (ugyanakkor a doktori.hu adatbázisában nem szerepel az összes, az interjúkban említett külföldi oktató), ezzel párhuzamosan azonban meglepően magas a társtémavezetések száma (egy oktatónak 8-10 ilyen diákja is lehet. A témavezetők viszonylagos túlterheltsége kockázatot jelent a doktori képzés eredményessége és sikeressége szempontjából.

A DI törzstagjai testülete jelenleg a jogszabály előírta minimumlétszámmal működik, hét fővel (*akik közül hárman más egyetemeken doktori iskoláiban is elkötelezettek*). Az utánpótlással kapcsolatban a megkérdezettek elmondták, hogy reményeik szerint saját nevelésű, habilitált, illetve a remélhetőleg hamarosan DSc-fokozatot szerző oktatókból megoldható lesz az életkori okokból idővel távozó törzstagok pótlása.

Érdemes volna elgondolkodni ugyanakkor azon, hogy a végzetek jelentős százalékát kitevő, 19-20. századdal foglalkozó terület megfelelő súllyal van-e képviselve a DI törzstagjai között. A műhelyvezetők elmondták, hogy az egyetemen más doktori iskolákkal kialakult esetleges párhuzamosságoknak - pl. a hittudományi és az egyháztörténelmi terület esetében - a vezetők tudatában vannak és zajlottak egyeztetések annak érdekében, hogy ezek minél jobban elhatárolhatók legyenek.

A DI támogatja a fokozatszerzést illetve a habilitálást, így például az utóbbi esetében szabad tanulmányi félévet biztosít az erre vállalkozó oktatóknak, illetve anyagilag is motiválja a folyamat elkezdését, amit mindenképpen jó gyakorlatnak és követésre méltó példának lehet tekinteni. Az Egyetem saját szabályzataiban „figyelembe veszi” az MTA doktori címek meglétét, az interjúk során a megkérdezettek elmondták, hogy a cím megléte határozottan igény a kari doktori tanács részéről. Az elmúlt években a DI témavezetői, témakiírói karában lezajlott egy nemzedékváltás: az egyetemi képzést, majd a DI-t létrehozó tagok közül többen nyugdíjba mentek vagy távoztak, és számos olyan 35-45 éves lépett be az oktatásba, aki fokozatát már a PPKE-n szerezte.

### **Ajánlások**

A doktori.hu oldalon érdemes lenne frissíteni az időközben elhunyt vagy intézményt váltó kollégák adatait.

Ajánlott a MAB hatályon kívüli kritériumaira, eljárásaira történő hivatkozások, utalások eltávolítása (például az EDSZ: *„működő doktori iskolákra vonatkozó, szervezeti és személyi javaslatokat, amelyeket – szükség esetén – a rektor – a fenntartó jóváhagyását követően – a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottsághoz véleményezésre benyújt”*) a szabályzó dokumentumokból.

## **ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások**

A könyvtár képviselője arról számolt be, hogy az intézmény az elmúlt időszakban költözésen esett át, melynek egyes folyamatai a következő években is jelen lesznek a kar életében. Ennek keretén belül a BTK Campusa és a Kari Könyvtár közötti távolság megnövekedett. Az új Campus fejlesztési munkálataiba a könyvtár munkatársát is bevonták. Az előzetes tervek alapján a könyvtár egyes állománya intézeti könyvtárakba kerül, míg másik részét egy külső raktárba helyezik el. A legfontosabb szakirodalmak az intézeti könyvtárakba kerülnek át, amelyek így a kutatók – jelen esetben a doktoranduszok – számára elérhetővé válik.

A könyvtár a nyomtatott szakirodalmak mellett, online elérhető magyar és nemzetközi adatbázisokra fizet elő, mely a hallgatóknak nemcsak az intézményben, hanem távoli hozzáférés formájában is elérést biztosít. Pozitívként említhető, hogy az intézmények közötti megállapodás keretén belül, a kar hallgatói az ELTE Egyetemi Könyvtár és a Sapientia egyetemi könyvtárát is igénybe vehetik.

A kari könyvtár, külön nem végez elégedettségi felmérést, viszont az egyetemi kérdőívekben tesznek fel kérdéseket a könyvtárral kapcsolatban.

A tanév elején a könyvtár MTMT kurzust szervez a hallgatóknak, melyre az interjúk alapján nagy igény mutatkozik, ezen felül a hallgatókat személyes vagy online megkeresés során is segítik.

A kutatásokhoz szükséges könyvtári infrastruktúra piliscsabai bázisa nyilván nem könnyíti meg a jelenleg a BME Z épületébe települt képzések kiszolgálását, távlati megoldást jelenthet erre majd a Magyar Rádió volt Bródy Sándor utcai épületében kialakítandó kari könyvtárépület, addig azonban évek telnek még majd el.

Mindenképp kiemelendő jó gyakorlat (és a magyar humántudományi szcénában elég egyedülálló), hogy az egyetem átvállalja a PhD-hallgatók tudományos publikációiért fizetendő díjakat (open access fee, stb), ami bizonyos esetekben tetemes összeg lehet. A doktori disszertációk kiadására rendszeresített könyvsorozat előkészítés alatt van, jóllehet a Kar korábban is áldozott arra, hogy – nem szisztematikus módon – megjelentesse a sikerültebb doktori dolgozatokat. Szerencsés és fontos lenne, hogy ez a terv mielőbb megvalósuljon.

A DI titkára – aki egyben a DHI vezetője is – három doktori iskola adminisztrációs ügyeit összesen két adminisztratív munkatárs segítségével látja el. A DHI az adminisztratív ügyek mellett (például: kurzusok meghirdetése, koordinálása, igazolások kiállítása) igyekszik a doktorandusz hallgatókat koordinálni és tájékoztatni a doktoranduszokat az egyes szabályváltozásokról, illetve konferencia és publikációs lehetőségekről.

A DHI heti két napon biztosít ügyintézési időt a doktoranduszok számára, azonban a járvány ideje alatt online ügyintézés keretében a hallgatók rendelkezésére álltak minden munkanap.

Az interjúk során a hallgatói visszajelzések és az előzetes kérdőíves felmérés alapján, a DHI az online oktatás ideje alatt is folyamatosan tájékoztatta a doktoranduszokat az egyetemi és oktatási hírek mellett a tudományos programokról és részvételi lehetőségekről. Az ügyintézés minőségével, az ügyintézők segítségnyújtásával, munkájával kapcsolatban a hallgatók elégedettségüket fejezték ki.

A Bizottság felhívja a figyelmet a DHI túlterheltségére, ami nyilvánvalóan kihat a DI működésére. Jelenleg a DHI négy doktori iskola tanulmányi ügyeinek koordinálásáért felelős, ami önmagában is nehezen kezelhető helyzetet jelent az adott feltételek mellett. A DI jelentősen megnövekedett – szinte megduplázódott – hallgatói létszámmal bír, ami további kapacitást igényel. S nem utolsósorban jelentősen megnövekedett a minőségbiztosítással kapcsolatos feladataik száma, ami a munkaszervezés újra gondolását is igényelheti. A DI operatív támogatását és adminisztrációját ellátó DHI hosszú távú és hatékony működésének érdekében fontos HR-támogatással segíteni az egységet.

A doktoranduszokat a témavezetők és a DI is támogatja, hogy minél több hazai és nemzetközi konferencia és publikációs lehetőséghez jussanak. Ezen felül a DI oktatók igyekeznek egy-egy saját szervezésű tudományos konferencia során bevonni az DI doktoranduszait, ezzel is segítve őket a tudományos előmenetelükben. A régészeti program tekintetében ki kell emelni, hogy a hazai ásatások mellett külföldön is tapasztalatokat szerezhettek a doktoranduszok. A távoktatás során pedig a gyakorlati kurzusok elvégzése nem okozott gondot, hiszen minden hallgató lehetőséget kapott terepgyakorlaton részt venni.

A doktoranduszok számára külön iroda nem áll rendelkezésre, de a hallgatók a karon található közösségi terek mellett konzultációs termeket is igénybe tudnak venni. Az előzetesen kitöltött kérdőív alapján a doktoranduszok többségének a kar költözése problémaként jelent meg, mivel az megnehezítette és akadályozta a kutató munkát.

A DÖK 2019-ben felülről, rektori utasítást követően alakult meg. Megalakulásának első évében nem tudott teljes létszámmal működni az EDÖK, mert a választáson nem vett részt elegendő számú hallgató. Az idei tanévben megalakult EDÖK már teljes létszámmal tud működni, azonban a járványhelyzet következtében az amúgy is frissen létrejövő szervezet megoldandó akadályokba ütközött (hallgatói aktivitás és képviselő megjelenése, doktoranduszok közötti kapcsolattartás). Ennek következtében a hallgatók körében kevésbé tudtak megjelenni, de a jövőben tervezik különböző programok szervezését, amelyek nemcsak a hallgatók tudományos igényeit elégítik ki, hanem elősegítik a doktoranduszok közötti kapcsolattartást.

Az egyetemen belül a DÖK önálló költségvetéssel és saját infrastruktúrával nem rendelkezik, bár a vonatkozó előírások szerint hallgatói, valamint a doktori önkormányzatok működésének támogatása céljára kell felhasználni a hallgatói normatíva 1 százalékát. A

vezetőség jövőbeli céljai között szerepel, hogy tagokat delegáljon az egyes egyetemi szervekbe, mivel eddig rendszertelenül valósult meg a doktoranduszok képviselte és delegálása. A DÖK további célja, hogy a DIT-ben is az önkormányzat delegálásával valósuljon meg a doktorandusz kirendelése. Jelen esetben egy külföldi hallgató – magyar nyelvtudása nem tökéletes – képviseli a doktoranduszok érdekeit a BTDHT-ben. A DI Működési Szabályzata értelmében a doktorandusz képviselő jelenléte opcionális a Doktori Iskola Tanácsában és csupán tanácskozási joggal bír.

### **Ajánlások**

A költözést követően a könyvtár részéről elégedettségi felmérés készítése, melyből további információ nyerhető arra vonatkozóan, hogy miként lehet további fejleszteni a könyvtár szolgáltatásait.

### **ESG 1.7 Információkezelés**

Az Egyetemen évente több, rendszeres felmérés készül, ezek egy része értelmezhető az egyetem doktori iskolái esetében is: Doktori iskolába frissen beiratkozottak kérdőív, doktori iskola hallgatói kérdőív, doktori iskolában végzettek pályakövetése kérdőív, OMHV. A PKKE 2019-ben és 2021-ben is készített felmérést a doktori iskolákról. Az egyetem a felmérést a doktori iskolák egészére, illetve doktori iskolánként is értékeli, a felmérés eredményeiről jelentést készít. Az elemzések egyszerű leíró statisztikai eszközökkel és szemléltető ábrák alkalmazásával készülnek. A felmérések eredményeinek időbeni összehasonlítására nem kerül sor. A jelentések – sablonos jellegük ellenére – alkalmasak a DI vezetőinek támogatására, azonban a felmérések eredményeinek tudatos hasznosítása az interjúk alapján nem volt beazonosítható.

A hallgatók tanévente beszámolót készítenek tudományos tevékenységükről, amit a témavezető ellenjegyez. A beszámoló alapján megismerhető az adott tanév publikációs aktivitása, illetve a DI egy rövid szöveges jellemzést is kér a hallgatótól a saját tudományos tevékenységéről.

A hallgatók és a témavezetők között erős, informális kapcsolat van. Ez a kapcsolat részben formális módon is megjelenik, amikor a hallgatók munkáját a témavezetők írásban is értékelik. Az értékelés szempontjai, szerkezete, eljárásrendje nem szabályozott. Nem biztosított továbbá a társtémavezetők teljeskörű bevonása. A beszámolók hasznosítása a DI vezetése részéről fejlesztésre szorul.

A témavezetők tudományos tevékenységét a DI vezetője rendszeresen értékeli. Az, hogy az értékelés kiterjed-e valamennyi külföldi témavezetőre is, az interjúk során nem volt megállapítható. Az értékelés három fő része: témavezetettek száma és státusza, kutatási

projektek, publikációk. A publikációk értékelésére az MTMT tudományometriai adatai alapján kerül sor. Így azonban nem megítélhetők az alábbi tevékenységek: a témavezető aktivitása az elmúlt években, a témavezető kutatási területe, a külföldi témavezetők szakmai munkássága. Annak ellenére, hogy az értékelés része a témavezetettek száma, nem tapasztalható beavatkozás abban az esetben, ha egy témavezető témavezetettjeinek száma meghaladja az EDSZ-ben (2.§ (14)) meghatározott mértéket.

A DI tervezi, hogy az iskola munkájáról rendszeres éves beszámoló készüljön. A beszámoló tervezett felépítése a következő: Adatok – Változáskövetés, Törzstagok, DI MB határozatok, Szabályozó dokumentumok, Felmérések, Belső audit, Hallgatói létszámadatok, Fokozatszerzés, Témavezetői eredményesség, Doktorandusz aktivitás, Mobilitás, Doktorandusz-támogatások, Nemzetközi kapcsolatok, Infrastruktúra, Tudományos tevékenység támogatása, Kommunikáció, Honlapon megtalálható információk. Az interjúk alapján a tervezett beszámolót hasznosnak ítélik, elsősorban az adatok strukturált feldolgozása miatt. A beszámoló elkészítésének munka és időigénye a becslések szerint jelentős lesz.

A DIT ülések jól dokumentáltak, a jegyzőkönyvek informatívak, adatgazdagok. Az így létrejött adatvagyon hasznosítása alkalmas lehet fejlesztési területek beazonosítására, azonban a jegyzőkönyvek adatvagyonja jelenleg nem feldolgozott.

A DI foglalkozik tehát adatok gyűjtésével, értékelésével, ám ez a működés csak egy részét fedi le. A DI által meghatározott minőségcélok teljesülésének követése, az új minőségcélok tényeken, felméréseken, elemzéseken alapuló megfogalmazása, a tényeken alapuló döntéshozatal kultúrájának megerősítése megoldandó feladatként vár a DI-re.

### **Ajánlások**

A fokozatszerzési arány növelése érdekében javasolt nagyobb teret adni a nem végzettek véleményének megismerésére. Megfontolandó a jelenlegi kérdőív mellett más eszközöket is alkalmazva (például fókuszcsoport, „kilépési” interjú) megismerni a (volt) hallgatók, témavezetők véleményét.

Célszerű a témavezetői beszámolók főbb tartalmi elemeit, az értékelés elsődleges szempontjait meghatározni, azokat egységesen alkalmazni. Annak ellenére, hogy a hallgatók és a témavezetők többsége esetében szoros, személyes kapcsolatról beszélhetünk, a hallgatók nagy aránya nem jut el a fokozatszerzésig. Javasolt a témavezetői beszámoló kiegészítése oly módon, hogy a beszámolók alapján a DI vezetése képes legyen a közös munka, az előrehaladás megítélésére. Indokolt továbbá a beszámolók rendszeres feldolgozása, ezen keresztül a lehetséges jó gyakorlatok, problémás területek beazonosítása, valamint azok érintettek elé tárása.

Az éves beszámoló elkészítése előtt javasolt végiggondolni, hogy a beszámoló egyes részeit mire tudja majd használni a DI vezetése. Például a Doktorandusz aktivitás munkalap a konferenciák, kutatási projektek számosságát (mennyiségi adatok) mutatja be. Ennek ismerete mire világít rá? Mire használható ez az információ? Valóban azokat az adatokat gyűjtik össze, amelyek a DI szempontjából fontosak? Miből derül ki például, hogy a hallgató hol tart a fokozatszerzés publikációs követelményeinek (mennyiségi és minőségi adatok) teljesítésében?

A DIT jegyzőkönyvek tartalmára is alapozva javasolt a jellemző problémák strukturált feltárása, a problémákra fejlesztési javaslatok, intézkedési tervek kidolgozása. A jegyzőkönyvek alapján például visszatérő probléma a témavezető és a hallgató kutatási témájának összhangja. E diszharmonia elkerülése érdekében indokolt szabályozni, hogy ki lehet témavezető/társtémavezető. Beleértve a növekvő számú külföldi hallgató miatt a nyelvi elvárásokat is. Indokolt továbbá a témavezetői megfelelés, valamint a témavezető(k) és a hallgató közös munkájának folyamatos, rendszeres kontrollja.

## **ESG 1.8 Nyilvános információk**

A DI nem rendelkezik önálló weblappal, a kari honlapstruktúrába van ágyazva. A kari honlapon az „Oktatás/Doktori képzések (Ph.D) és habilitáció” menüpont alatt kapott helyet a DI névre szóló felülete. A honlap karbantartásáért, aktualizálásáért a DHI felel.

Az említett, kari doktori képzéseket lefedő menüpont alatt számos hasznos információ érhető el, többek között a BDHT névsora és határozatai (2017–2021), a különböző tanácsok (EDHT, BDHT, DIT-k) üléseinek időpontja, a DHI munkatársainak elérhetősége és ügyfélfogadási ideje, különféle nyomtatványok, a tézisek és disszertációk, a habilitációhoz kapcsolódó tájékoztatók (a Habilitációs Szabályzat kari kiegészítése egy másik menüpont – a „Szabályzatok” – alatt található).

A „Szabályzatok” menü – mely a DI aloldaláról indulva is elérhető – alatt található többek között az Egyetemi Doktori Szabályzat (2019) és a Hallgatói Térítési és Juttatási Szabályzat (évszám és tartalomjegyzék nélkül), valamint itt is elérhetők a BDHT határozatai (egy másik időszakot lefedve: 2010–2018).

A fokozatszerzőkről több irányból is elérhető tájékoztató: egy bemutató lista a kari honlap „Doktori Disszertációk” menüpontjában (itt több doktorandusznál hiányzik vagy a téziszre vagy a disszertációra mutató link), emellett a „Fokozatszerzés” menü alól letölthető egy kimutatás a TDI végzettjeiről (ez azonban 2016 óta nincs frissítve). A DI alhonlapján is elérhető egy kimutatás (2017-ig bezárólag) a „Fokozatot szerzett hallgatóink”, és egy sorba rendezhető táblázat a „Disszertációk” menüpont alatt. A disszertációkat a honlap mellett – az EDSZ



rendelkezése értelmében – elérhetők az MTMT-ben és a REAL-PhD, az MTA Könyvtár és Információs Központ országos PhD-Dolgozat Repozitóriumban.

A kari honlap „Alumni” menüpontja alatt feltüntetett pályakövetési lista mindösszesen hat, a DI-ben fokozatot szerzetről nyújt elhelyezkedési információt (a 2006–2014 közötti időszakból).

A felvételi információk elérhetőségét az 1.4-es fejezet részletezi.

A DI felülete tájékoztatást nyújt a DI törzstagjairól és a DIT összetételéről, mindegyik esetben az érintettek doktori.hu-s profiljára vezető link formájában. A doktori képzésben részt vevő oktatók bemutatkozó profilja külön menüpontban kapott helyet. A profil részletes, bemutatja mind a DI szempontjából releváns információkat (témavezetés, témakiírás, tematikák), mind az érintett tudományos teljesítményét. Egy ilyen részletes adatlap azonban rendszeres karbantartást igényel, és nehezen megítélhető, hogy ezt mennyire tudja teljesíteni az oktatói vagy adminisztratív oldal.

A témakiírások a doktori.hu felületen elérhetők, bizonyos témahirdetések a már említett oktatói profilok alatt is láthatók, ugyanakkor a „Témavezetők” menüpont nem működik, illetve a „Témák, témakörök” menüpont üres.

A DI tájékoztatást nyújt a hallgatói létszámról (ösztöndíjas-nappali-levelező-SH bontásban). Az „Általános információk/A doktori iskola azonosító adatai/Akkreditációs dokumentumok” útvonalat követve érhető el a legfrissebb Képzési Terv, a Működési Szabályzat és a Minőségbiztosítási Terv, valamint az EDSZ (ez csak magyarul). Ugyanitt kapott helyet a DI önértékelési dokumentuma, a Hallgatói felmérés ábrakötete és a hozzá tartozó kérdőívek.

A külföldi hallgatókra vonatkozó angol nyelvű dokumentumok csak több felületről gyűjthetők össze. A DI-nek nincs angol nyelvű felülete, az „Akkreditációs dokumentumok” menü alatt érhető el az angol Képzési Terv, Működési Szabályzat és a Minőségbiztosítási Terv. A kari honlap „General Information on Doctoral Trainings in English” menüpont alatt érhető el pár nyomtatvány – de nem fedik le a magyar hallgatóknak biztosított űrlapok körét – illetve itt található egy EDSZ-verzió, de mivel nincs rajta dátum, ill. címlapja sincs, nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy hatályos verzió-e. A PPKE angol főoldalán a Doctoral Regulations különböző verziói elérhetők a 2018-as tanévig visszamenően.

A doktoranduszok a honlapos tájékozódás mellett körlevelekben kapnak tájékoztatást, valamint a DHI Facebook profilt üzemeltet, ahol tájékoztatást nyújtanak pl. a közelgő védésekről, konferenciákról.

Ez a kétszintes (kari és DI) felosztás megnehezítheti az érdeklődők, doktoranduszok tájékozódását, ugyanis mindkét felület egyaránt fontos és több pontban azonos információkat, szabályzókat tartalmaz. A BTK doktori képzését bemutató menüpont

(„Doktori képzések (Ph.D) és habilitáció”) felépítése átgondolásra és fejlesztésre javasolt, főleg abból a szempontból, hogy bizonyos tájékoztatók, dokumentumok több helyen/verzióban is elérhetők, illetve hogy milyen információkat emelnek/tűznek ki a baloldali menüsorban (ha az érdeklődő legörget az oldal aljáig, összesen 18 menüpontra találkozik, amiből a baloldali menüsor csak öt tételt mutat be).

A DI alhonlapjának korszerűsítése szüksége, ugyanis a menürendszere a karihoz hasonlóan átfedéseket, duplumokat tartalmaz, a tájékozódást és a karbantartást is megnehezítve (például az „Általános információk” alatt is megtalálhatók a főmenü egyes pontjai: „A DI vezetője”, „Műhelyek”, „Fokozatot szerzett hallgatóink”)

Jelenleg az angol nyelvű tartalom összességében töredéke a magyarnak. Bár a külföldi hallgatók nem adtak panaszhangot az angol nyelvű tájékoztatással kapcsolatban, a BTK-nak, illetve a DI-nek ügyelnie kell arra, hogy minden releváns információ a külföldi hallgatóknak (képzési rendtől és évfolyamtól függetlenül) is elérhető legyen, lehetőleg egy helyen.

### **Ajánlások**

Javasolt az „Akkreditációs dokumentumok” menüpont átnevezése vagy átszervezése, mivel az a hallgatói életút szempontjából fontos és releváns dokumentumokat tartalmaz (pl. Képzési terv, Működési Szabályzat, Komplex vizsga tárgyai). Ugyanígy javasolt az esetleges átfedések, duplumok felszámolása (pl. fokozatszerzetek különböző listái; két útvonalon is elérhetők a BDHT határozatai, különböző időszakokat lefedve).

A szabályzatok esetében fel kell tüntetni a korábbiakat is, ha van még a képzésben olyan hallgató, akire ilyen vonatkozik.

A szabályzatokkal, nyilvános dokumentumokkal szemben – terjedelemtől függően – általános formai követelmény tartalomjegyzék és/vagy hatály feltüntetése, az alábbi dokumentumok ezeknek nem feltétlen felelnek meg, így a keresés meglehetősen nehézkes: Habilitációs Szabályzat, Egyetemi Doktori Szabályzat.

A kari és a DI felületén az alábbi menüpontok funkcióját, illetve fenntartását javasolt átgondolni:

- A kari honlap „Aktuális kurzuskínálatok” menüje csak a Nyelvtudományi Doktori Iskola kurzusait mutatja be.
- Üres a „Történelemtudományi Doktori Iskola/Általános információk/Témák, témakörök” menü.
- „Történelemtudományi Doktori Iskola/Általános információk/Doktoranduszaink” menü mindösszesen hat hallgatói önéletrajzot tartalmaz.



Az adminisztrációs terhek csökkentése érdekében javasolt lehet a DI honlapján az alábbi menüpontok összevonása: „Disszertációk” és „Fokozatot szerzett hallgatóink”.

A doktoranduszok eredményeit kiemeltebb helyen javasolt megjeleníteni. Például ajánlott a TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0014-es számú pályázat eredményeit bemutató oldalra vezető link elhelyezése a DI honlapján).

### **ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás**

A DI a MAB doktori iskolákra vonatkozó akkreditációs eljárásán túl más külső minőségbiztosítási eljárást jelenleg nem alkalmaz.

## **III. Látogató Bizottság**

**Elnök:** Valuch Tibor, egyetemi tanár, Eszterházy Károly Egyetem

**Tagok:**

Ablonczy Balázs, egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Musinszki Zoltán, egyetemi docens, Miskolci Egyetem

Dányi Beatrix, szakreferens, Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság

Dávid Benjámín, doktorandusz, Szegedi Tudományegyetem

**Online interjúk időpontja:** 2021. július 14.

## **IV. Mellékletek**

### **IV.1. Feladatmeghatározás**

A PPKE rektora a MAB-ot kérte fel a Történelemtudományi Doktori Iskola (D4) minőséghitelesítési (akkreditációs) eljárásának lefolytatására.

Az értékelés alapja az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosítási irányelvei és sztenderdjei (ESG).

Az akkreditációs eljárás célja megvizsgálni, hogy a doktori iskola az ESG szerint folytatja tevékenységét, minőségbiztosítási rendszere folyamatosan nyomon követi, értékeli a sztenderdeknek való megfelelést, és aktívan közreműködik az értékelés eredményei alapján a megvalósítást segítő intézkedések, folyamatok kidolgozásában.

Az értékelés retrospektív jellegű, az aktuális és a legutóbbi eljárás között eltelt időtartamot vizsgálja, külön figyelemmel arra, hogy az előző értékelés alapján milyen intézkedések születtek.

Az eljárás kiemelt célja továbbá a jó gyakorlatok azonosítása, valamint a doktori iskolák fejlesztéséhez történő szakértői segítségnyújtás.

## IV.2 Akkreditációs interjúk menetrendje

PPKE Történelemtudományi Doktori Iskola (D4)			
Időpont	Panel	2021. július 14.	
		beosztás	név
9:00- 9:30	Stratégiai tervezés (intézményi szintű tudományos stratégia, minőségbiztosítás)	általános rektorhelyettes	Komáromi László
		EDHT elnöke	Bándi Gyula
		Bölcsészet- és Társadalomtudományi Doktori és Habilitációs Tanács elnöke	Surányi Balázs
		Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar dékán	Fodor György
9:30- 10:00	Minőségbiztosítás	intézményi minőségbiztosítási vezető, az Egyetemi Minőségbiztosítási Bizottság elnöke (EMBB)	Birher Nándor
		Minőségbiztosítási és Jogi Osztály vezetője	Halász Bence György
		kari Minőségbiztosítási Bizottság képviselője (elnök)	Hidas Zoltán tud. dékánhelyettes
		Bölcsészet- és Társadalomtudományi Doktori és Habilitációs Minőségbiztosítási Bizottság elnöke (BTDHMB)	Dobos István
		BTDHMB képviselője	Bácskay András
10:00- 11:00	DI vezetése, működése	DI-vezető	Óze Sándor
		DIT-tagok, akik programvezetők is egyben	Fröhlich Ida (Eszmetörténeti Műhely)
		DIT-tagok, akik programvezetők is egyben	Medgyesy Schmikli Norbert (Gazdaság-, régió- és politikátörténeti Műhely)
		DIT-tagok, akik programvezetők is egyben	Ö. Kovács József (Társadalom- és életmódtörténeti Műhely)
<i>10 perc szünet</i>			
11:10- 11:45	Tanulmányi ügyek / DI operatív működése	a DI adminisztrátora/minőségügyi referense, a Doktori és Habilitációs Iroda vezetője / BTDHMB-tag	Kiss Kornélia
		a DI hallgatói és oktatási ügyekért felelős munkatársa (Doktori és Habilitációs Iroda)	Mocsári Andrea, Subicz Katalin
11:45- 12:45	szünet		



12:45- 13:30	Infrastruktúra / szolgáltatási rendszer	BTK Könyvtára	Dudás Anikó
		Régészeti Műhely vezetője (21 magyar, 50 külföldi doktorandusz, 0 fokozatszerzés)	Takács Miklós (törzstag)
		Hadtörténeli Műhely vezetője (1 doktorandusz)	Veszprémy László (törzstag)
		Egyháztörténeli Műhely képviselője (8 dokt., 3 fokozatszerzés folyamatban)	Fejérdy András (a műhely képviselésében)
13:30- 14:30	Utánpótlás	fiatal/középgenerációs témavezetők, oktatók, akik más interjún nem vesznek részt (max. 6 fő)	Kopócsy Annamária
			Rozsnyai József
			Kovács Bálint
			Ötvös István
			Langó Péter
			Beszédes József
			Major Balázs
<i>10 perc szünet</i>			
14:40- 15:00	Hallgatói képviselő (önkormányzat)	elnökség, doktori tanács hallgatói képviselő(i)	Csutak Balázs (elnök)
			dr. Csurgai-Horváth Gergely (EDÖK-tag, EDHT- tag)
			Biró Bence (DIT-tag)
15:00- 15:45	Hallgatói fórum	Kérjük, mindegyik tudományág legyen képviselve (kb. 10-15 fő). Ha lehet, ügyeljenek arra, hogy a különböző hallgatói életciklusok képviselve legyenek (pl. komplex vizsga előtt/után állók, abszolutorium előtti/utániak).	Illés Veronika
			Havas Gyöngyvér
			Harding Noémi
			Horváth Csaba Péter
			Varga Lujza
			Szokolay Domokos
			Török Ádám
			Léhner Zita
			Veszélovszki Balázs
			Bojtos Anita
			Mezei Emese
			Rozmann Viktor
Bojtos Anikó			



M A B

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI  
AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

			Gerály Zoltán
			Szabó Krisztián
15:45- 16:30	Student's Forum	Kérjük, mindegyik tudományág legyen képviselve (kb. 10-15 fő). Ha lehet, ügyeljenek arra, hogy a különböző hallgatói életciklusok képviselve legyenek (pl. komplex vizsga előtt/után állók, abszolutórium előtti/utániak).	Rahaf Orabi
			Basem Gabra (az EDÖK képviselőtagja)
			Carla Chlela
			Shorouk Munzer
			Lana Saleh
			Asem Zear
			Mohamad Moutaz Alshaieb
			Suleman Al Halabi
			Rama Aldaher
			Hiyam Madarati
			Islam Athamneh
Nour Ghannoun			
16:30- 17:00	LB zárt ülés		